No. 1383 Zaterdag 2 Juli 1910 27ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 1 Juli.

EEN NIEUWE ENCYCLIEK VAN PIUS X.

Ter gelegenheid van 300sten jaardag der heiligverklaring van St. Carolus Borromeus heeft Z. H. de Paus een encycliek uitgevaardigd. Deze Pauselijke Zendbrief heeft tot doel, een parallel te trekken tusschen den tijd, waarin de groote Apostel van Milaan zijn werkzaamheid ontvouwde, en den onze, om uit het voorbeeld, dat de H. Carolus ons heeft nagelaten, lessen te putten, welke de Bisschoppen en alle Katholieken leeren, wat zij behooren te doen tegenover de vijanden, die in den tegenwoordigen tijd de H. Kerk belagen.

De H. Vader begint zijn brief met een uiteenzetting van de heiligheid en de grootheid van de Katholieke Kerk, en bespreekt daarna de verbazingwekkende actie, welke de H. Carolus Borromeus in zijn tijd ontwikkelde.

De hervormers, die de H. Carolus heeft moeten bestrijden, wilden, volgens eigen luim, het geloof en de kerkelijke discipline veranderen; de modernen, tegen welke wij hebben te strijden, denken niet anders. Zij trachtten de geloofswaarheden, de wetten en de instellingen der Kerk omver te werpen, altijd op de lippen voerende de woorden „ontwikkeling" en „beschaving". Dit laatste doen zij niet, omdat zij deze zaken zoo ter harte nemen, doch door deze woorden te gebruiken, kunnen zij gemakkelijker hun kwade bedoelingen verhelen. Niemand onzer is er, die niet weet, wat in werkelijkheid hun inzichten en bedoelingen zijn, en welken weg zij willen volgen. Hun oogmerken zijn reeds door Ons aangewezen en veroordeeld. Zij hebben het plan, een algemeenen afval te veroorzaken, waardoor 't geloof en de tucht der Kerk zou worden verlaten, een afval, die nog ernstiger is dan de vroegere, omdat hij op een meer verborgen wijze in de aderen der Kerk glijdt en spitsvondig de uiterste consequenties trekt uit onjuiste grondbegrippen....

Evenwel deze dwaling heeft met de vroegere slechts een en denzelfden oorsprong. De booze vijand, die altijd den mensch zoekt te verderven, zaait den slechten graankorrel tusschen de goede tarwe. De wegen dezer beide dwalingen zijn gelijksoortig en vol duisternissen, evenals de voortgang en het eindresultaat dier dwalingen. Op dezelfde wijze als de loop der zaken was tijdens den eersten afval, die zich draaide naar de richting, waarheen het toeval hem voortstuwde, de verschillende klassen der machtigen en die der kleineren tegen elkaar ophitsende om hen allen in het verderf mede te sleepen, wekt de moderne dwaling den haat der armen tegen de rijkeren op, waardoor allen, ontevreden met hun lot, een leven leiden, dat zooveel te ellendiger wordt, omdat zij zich hechten aan de aardsche en vergankelijke zaken, zonder het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid te zoeken.

Vóór alles, zegt de H. Vader verder in de Encycliek, herinneren Wij, waar deze vijanden hun doel, de vernietiging van het Geloof, trachten te bereiken door ontkenning of door schijnheilige aanvallen, aan de lessen, die Sint Carolus gaf. De eerste, de grootste zorg der priesters, moet gevestigd zijn op het behoud van het Katholiek Geloof, op het Geloof, dat de Heilige Roomsche Kerk belijdt en onderwijst.

Tot dit behoud moet geen moeite hun te groot zijn. Het is dus noodig, dat zij, door het onderwijzen van goede leerstellingen, zich stellen tegenover de gisting van kettersche dwaalbegrippen, die, wanneer zij geen tegenstand ontmoeten, heel de massa zouden bederven. Men moet derhalve vooral de slechte leerstellingen bestrijden, die zich onder bedrieglijken schijn aan het volk opdringen en die door het modernisme worden beleden.

Onder de middelen van bestrijding noemt Z. H. in de eerste plaats: het onderwijs en den catechismus. Het is, zegt Hij, niet mogelijk, zich voor dwaling te behoeden of die dwaling tegen te gaan, zonder dat een goed godsdienstig onderricht wordt gegeven aan het volk, want het geloof komt door hetgeen men gehoord heeft — fides ex auditu — het ontstaat uit hetgeen men vernomen heeft van het Woord van Christus. En de noodzakelijkheid om de waarheid aan allen in te scherpen, springt vooral in onze dagen naar voren, nu door alle aderen van den Staat en zelfs door wegen, welke men daartoe het minst geschikt achtte, het vergift tot het volk voortdringt, in die mate, dat iedereen goed zal doen de waarschuwing op te volgen, gegeven door St. Carolus Borromeus, waar Hij schrijft: „Zij, die met afvalligen omgaan, geven, tenzij hun geloof is gegrondvest op de meest hechte grondslagen, grootelijks reden tot de vrees, dat zij zich door hen zullen laten medesleepen in de goddeloosheid of in leerstellige dwaling." En thans, nu de gemakkelijkheid om te reizen ook het gemak heeft vermeerderd om dwalingen in ruimen kring te verspreiden en de teugellooze vrijheid der hartstochten ons doet leven in een bedorven maatschappij, waarin de kennis van God is ter zijde gesteld, is de waarschuwing nog meer noodig.

Hieruit ontstaat de noodzakelijkheid om oppositie te voeren tegen die scholen, waarin alle godsdienst wordt geweerd, waarin men spot met de heiligste zaken, waarin de lippen der onderwijzers en de ooren der leerlingen zijn geopend voor godslasteringen. Wij spreken van die school, welke door een weerzinwekkend misbruik van de taal genoemd wordt: „neutrale school" of „leekenschool" maar die geen andere oorzaak van ontstaan heeft dan de tyrannie van een zich in de duisternis verschuilende secte, welke Wij u reeds met den meesten nadruk hebben aangewezen en die vooral heerscht in die landen, waarin de rechten van godsdienst en familie op de meest ergerlijke wijze met voeten worden getreden of waarin de stem der natuur zelfs wordt onderdrukt.

Om te herstellen, zooveel mogelijk, een zoo groot kwaad, bedreven door hen, die gehoorzaamheid van anderen voor zich opeischend, weigeren te gehoorzamen aan den Meester van alle dingen, bevelen Wij met den meesten nadruk aan het stichten van goede scholen, waar de godsdienst wordt onderwezen.

De Paus zet hierna de practische middelen uiteen, die de Kerk aanbiedt en die St. Carolus gebruikte, teneinde de heiliging der volkeren in zijn tijd te verkrijgen: het gebed, de H. Mis, de Sacramenten, die zooveel bronnen zijn, „waaruit het levend water stroomt voor het eeuwig leven."

Ten slotte spreekt Pius X over de Katholieke sociale actie, die Hij heeft aanbevolen, een apostolaat, dat gevestigd is en verricht wordt door de besten onder de Katholieke leeken, welke door dat werk het hoofd bieden aan de verwoede vijanden der Kerk.

Door die tegenstanders der Kerk is een samenzwering tegen haar gesmeed, die haast over geheele de wereld is verbreid: hun doel is de zielen aan de Kerk te ontrukken onder alle volkeren. Bezield door het verheven voorbeeld van Sint Carolus Borromeus, moeten wij, besluit de Paus, tegen hen den goeden strijd voeren, den strijd om „alles in Christus te herstellen."

De Residentiebode.

De coalitie en... de paus

De liberale pers is er in geslaagd, steeds ijverig speurend, een nieuw wapen tegen de coalitie te ontdekken.

Gelijk men weet heeft Z. H. de Paus driehonderd jaren na de Heiligverklaring van den H. Carolus Borromaeüs een encycliek uitgevaardigd, waarin de beteekenis van den Heilige voor zijn tijd wordt geschetst. En dus ook een teekening wordt gegeven van dien tijd waarin de H. Carolus leefde en werkte: het tijdvak der hervorming.

„Te midden van deze rampen stonden er hoogmoedige en oproerige mannen op, vijanden van Christus kruis.... mannen die alleen bezield waren met aardsche gevoelens, en wier God hun buik was.

Deze legden er zich niet op toe, de zeden te verbeteren, maar de de geloofsartikelen te loochenen, en zoo vermeerderden zij de verwarring, verslapten voor zichzelven en voor anderen de banden van het geoorloofde, of verwierpen met minachting de gezaghebbende leiding der Kerk om de hartstochten der meest bedorven vorsten en volken te steunen, en ondermijnden als ware tyrannen Haar leer, Haar grondslagen en Haar tucht. In navolging van die boozen, tot wie de bedreiging is gericht: Wee u, die het goede kwaad, en het kwade goed noemt, noemden zij dit oproerig standige rumoer *en dit bederf van geloof en zeden hervorming*, en zichzelven *hervormers*.

In werkelijkheid echter waren zij verkrachters, zóó zelfs, dat zij, de krachten van Europa uitputtend door gruwelijke tweedracht en oorlogen, den geest van opstand en den geloofsafval der moderne tijden voorbereidden, waarin die drie, voorheen van elkander gescheiden, soorten van strijdvoeren, waaruit de Kerk steeds zegevierend is te voorschijn gekomen, zich nu gezamenlijk tot een enkelen gelijktijdigen aanval vereenigd hebben, n.l. de bloedige strijd der eerste eeuwen; vervolgens de pest der ketterijen op eigen erf, en eindelijk, *onder den naam van evangelische vrijheid*, het bederf der ondeugden en de verkrachting der tucht, waartoe de middeleeuwsche tijd nog niet gekomen was."

Dit deel der Encycliek wordt gretig afgedrukt door de bladen der partij, die zwichten moest voor de kracht der coalitie en die thans met alle middelen tracht, haar bestaan nog eenigen tijd te rekken.

„Wat zeggen, vraagt het *Handelsblad*:"

wat zeggen de Calvinistische vrienden van deze woorden, waarvan wij er enkele cursiveerden? Het moet toch allen die protestantsch zijn of van protestanten afstammen, *tous ceux qui sont issus de Calvin* grieven, te lezen hoe Luther, Calvijn, Zwingli genoemd worden: *„vijanden van Christus kruis"*, *„mannen wier God hun buik was!"*

Allereerst schijnt het *Hbl.* niet te weten of te vermoeden, dat de gecursiveerde woorden aan de H. Schrift zijn ontleend en dus door den Paus niet konden worden gewijzigd of verzacht, maar geuit moesten worden, zooals ze er staan.

Maar om tot de quaestie zelve te komen: wist men ter linkerzijde niet, hoe de Kerk denkt over de hervorming, die haar zoo vele kinderen ontroofde en zooveel onheil bracht op geestelijk en maatschappelijk gebied?

Men kan het uit een ander woord derzelfde Encycliek anders nog duidelijker zien:

„Of, gelijk de H. Carolus het zeide, zoo wordt hier weer ten volle bewaarheid, dat geen andere zonde God meer beleedigt, en Hem grooter oneer aandoet dan de misdaad der ketterij. En van den anderen kant, niets bedreigt zooveel provincies en koninkrijken met den ondergang als deze verschrikkelijke pest."

„Wanneer er één weg is tot waarachtig geluk, gelijk wij belijden, dan zijn allen, die van dien weg afwijken, op een dwaalspoor en dan kan niet anders dan met ontzetting worden waargenomen, hoe men tracht de menschen van dezen weg af te brengen.

Dat was in den Hervormingstijd het geval. En daartegen verzette zich de H. Carolus Borromaeus."

Mag men nu hieruit besluiten dat de Paus wil, dat we in onzen tijd ons zullen wapenen tegen de geloovige protestanten in de eerste plaats? Wanneer het *Hbl.* ietwat eerlijker in 't citeeren was geweest zoude zijn lezers een geheel anderen indruk hebben gekregen.

Dan zouden ze hebben geweten, dat de Paus naar Carolus' voorbeeld oproept tot strijd tegen hen wier streven enkel is gericht *op een algemeenen afval van geloof*, die den *wederkeerigen haat tusschen de armen en de rijken* wekken.

Tegen *hen* is 's Pausen jongste Encycliek gericht.

Of er dan geen geloofsgeschillen meer tusschen de katholieken en de huidige orthodoxe protestanten bestaan?

Niemand onzer denkt eraan om dat te verhelen.

Ook niet tegenover onze protestantsche bondgenooten.

En wij onzerzijds weten heel goed wat er in den Heidelbergschen catechismus te lezen is aangaande onze Heilige Geheimen.

Maar meent het *Hbl.* nu, dat de coalitie een soort samensmelting van belijdenissen zou bedoelen?

Dat we ter wille der politiek van plan zijn, onze godsdienstige overtuiging te herzien?

Niemand heeft er, noch aan protestantschen noch aan Roomschen kant ooit aan gedacht.

Maar we weten dat er behalve veel wat ons scheidt, ook veel is, wat we te samen belijden, en wat we te samen tegen de vijanden, van *alle* geopenbaard geloof, de vijanden die ook de Paus wil afweren, moeten verdedigen.

En zullen blijven verdedigen ondanks alles, wat er tegen onze samenwerking van liberalen en socialistischen kant wordt beproefd.

Terwijl het wederzijdsch respect tusschen coalitie-genooten volstrekt niet kleiner, maar zelfs steviger wordt wanneer we pal staan in wat onze eerlijke overtuiging is.

Het Centrum.

Stoken.

Onder dezen titel schrijft de *Residentiebode* naar aanleiding der pogingen van de liberale pers om de encycliek des Pausen als wapen tegen de coalitie te gebruiken:

't Is weer 't oude liedje.

Alsof ze heel iets nieuws hadden uitgevonden, komen verschillende liberale bladen aandragen met citaten uit de jongste encycliek van Paus Pius X.

Ze hebben daarin ontdekt, dat Katholicisme en Protestantisme niet één en hetzelfde is.

Niet om het nieuwe der vinding is het hun te doen. Ze weten zelf heel best, dat er van ouds al een groot verschil was tusschen de richtingen, die in de politiek van Christelijk beginselen uitgaan. Een verschil dat nooit is ontkend aan een van beide zijden.

Als het zoo te passe komt, weten die zelfde bladen wel te herinneren b. v. aan dr. Kuyper's bekende rede te vorigen jare gehouden over: „Wij Calvinisten". Ze kunnen zelfs wijzen— zooals een der bladen thans ook doet — op een stelling in den Syllabus, die de gelijkheid tusschen de beide godsdiensten afwijst.

Wat uit dat alles blijkt?

Niet zooals telkens wordt gebazeld, dat Katholiek en Protestant niet samen kunnen gaan, omdat zij geen beginselen gemeen hebben. Zij hebben een beginsel, dat alles overheerscht, hetwelk de andere partijen missen en waaraan alles getoetst wordt: God en zijn Openbaring, ook erkend in de politiek.

Uit dat alles blijkt dat ook niets dan dat het den liberalen bladers te doen is, om te stoken. Ophitsing van geloovigen tegen geloovigen.

Van verdraagzaamheid en humaniteit, waarover dezelfde bladen wel eens zoo roerend kunnen schrijven, heeft het intusschen weinig.

Zouden echter de liberalen zoo zachtjesaan niet gaan inzien, dat noch de protestanten, noch de katholieken naar hun liedje willen luisteren? Beiden doorzien immers daarvoor veel te lang, waar het met dien sirenenzang om te doen is. De caolitie moet tot elken prijs uiteen, maar de caolitie heeft wel voor heeter vuren gestaan dan dat nu door de liberale pers wordt gestookt.

En de *N. Koerier* zegt in volkomen denzelfden geest:

Maar of het lukken zal, op zulke wijze een wig te steken tusschen de christelijke partijen zal wel iedereen betwijfelen, die op de hoogte is van onze toestanden.

Nooit of nimmer hebben het immers de katholieken onder stoelen of banken gestoken, dat zij het Protestantisme als eene dwaling beschouwen en moeten bestrijden; nooit of nimmer hebben zij de „hervorming" van de 16e eeuw een geluk genoemd, wel het tegendeel......

Maar desondanks kunnen de katholieken zeer goed samengaan met de te goeder trouw dwalende Christenen, om de goederen, die én katholieken én geloovige Protestanten als de hoogste des levens beschouwen, te verdedigen tegen hen, die óf het geheele Christendom hebben overboord geworpen óf het Christendom uit het openbare leven willen verbannen.

En een samengaan (caolitie) tusschen de christelijke partijen op zulken grondslag heeft meer stormen verdragen, dan de liberale pers thans tracht te verwekken.

Ook het anti-revolutionnaire *Arnh. Dagblad* beantwoordt de vraag van het *Hbl*:.

Wat de Calvinistische bondgenooten daar wel van zeggen?

Wel, die bondgenooten zijn natuurlijk van oordeel, dat de Paus deze schriftwoorden geheel ten onrechte toepast op de Hervormers der 16e eeuw. Zij meenen, dat de Roomschen, dwalen in hunne beoordeeling van de Reformatie.

Maar velen, die zich Protestant noemen, doen dit evenzeer. Zij mogen in naam de Hervormers eeren, van hun geest zijn zij ten eenenmale vervreemd......

......De Encycliek bevatte dan ook voor ons geen verrassend nieuws.

Wij weten, hoe over deze dingen door de Roomsch-Katholieken wordt gedacht. En aan deze coalitie-genooten is het eveneens bekend, hoe onzerzijds wordt geoordeeld over Rome's kerkinrichting en leer.

We staan nog altijd op het standpunt van Groen van Prinsteren. Onze beginselen doezelen we niet weg. Tegen de Roomsch-Katholieke kerkleer hebben wij zeer vele principieele bedenkingen. Maar dat doet ook ons niet „den Christelijken band" vergeten, die ons desniettegenstaande met godvruchtige Roomschen verbindt.

Ja sterker: wij denken er nog precies zoo over als Calvijn, die een „bondgenootschap met den Paus" in vele gevallen prefereerde boven een samengaan met de „libertijnen". Terecht verwacht dan ook de

N. Arnh. Crt. dat deze encycliek de samenwerking op politiek gebied niet zal verstoren.

In den strijd tegen de Revolutie en vóór de algemeen Cristelijke beginselen rekenen wij op den steun der Roomsch-katholieken en kunnen zij op onze hulp staat maken.

Rome en de Reformatie.

Het A. R. *Friesch Dagblad* schrijft:

't Zijn toch onverbeterlijke stokers: de heeren Links!

De Paus van Rome heeft een *encycliek* uitgevaardigd en de liberalen, die zich anders om 's Pausen woorden al heel weinig bekommeren, komen nu met dat pauselijk stuk bij ons de deur binnengeloopen: Lees dàt nou es; dàt zijn nou je coalitie-vrienden! Fijn, hé?

Wat voor nieuws dat wel is?

Iets nieuws heelemaal niet.

De Paus heeft 't daarin over de hervorming en de hervormers, van wien hij vele leelijke dingen zegt, en tegen welke hij vele beschuldigingen inbrengt, die wij met verontwaardiging verwerpen.

Maar *nieuws*......? Nee, volstrekt niet!

Wij wisten dat alles al lang.

Zóó denken de roomschen over de hervorming en de hervormers.

Dachten de liberalen nu werkelijk dat dit *nieuw* voor ons is?

Ach, neen, ze weten wel beter!

Is het dan ijver voor de eer der reformatoren, die hen drijft?

Ja, dàt kan men begrijpen!

Als ze goed over Calvijn aan de gang raken; over zijn „steile leer"; over zijn „onmogelijke tucht"; over den ban, dien hij op 't vroolijke leven der menschen legt; over den brandstapel van Servet...... wel, dan doen ze voor den Paus niet onder!

Maar ze moeten stoken!

Dat gaat naar twee zijden. *Ons* werdt voorgehouden, wat de Paus van de Hervorming zegt. Den roomschen wordt herinnerd wat onze belijdenis van de „Paepsche Mis" zegt.

En dan hitst men ons zoo tegen elkander op.

Wat niet gelukken zal.

Van onze *onderlinge* geschilpunten nemen we *niets* terug: we handhaven onze leer en onze historie óók tegen Rome.... maar tegenover de *Revolutie* zijn wij één en *blijven* wij één.

Omdat de Revolutie *beide* verdelgen wil; zoo Rome als de Reformatie...... beide, te gelijker tijd!

Een ware storm

is ook in Duitschland opgestoken. De *Augsburger Postzeitung* spreekt zelfs van een heksensabbat, over de encycliek des Pausen aangaande den H. Carolus Borromeus ontstaan. De Evangelische pers met kracht door de liberalen toegejuicht, zoekt haar sterkste woorden van verontwaardiging en eischt van de regeering, dat zij maatregelen nemen zal tegen den Paus.

Interpellaties in dienzelfden geest zijn ingediend bij 't Pruisisch Heerenhuis.

Een van de conservatieven:

„Wat denkt de koninklijke staatsregeering te doen om, door middel van het Pruisisch gezantschap te Rome, of langs een anderen weg, beschimpingen van de Evangelische Kerk, zooals zij in de encycliek van 26 Mei vervat zijn, en waardoor de godsdienst-vrede ernstig wordt bedreigd, krachtdadig tegen te gaan?"

En een van de vrij-conservatieven in nog wat sterker taal:

„De Pauselijke encycliek bevat ongehoorde beschimpingen van de hervorming, de hervormers en de Evangelische Kerk, is het der staatsregeering bekend, dat een deel der Katholieke pers van Pruisen die encycliek woordelijk heeft afgedrukt en dat ze zonder twijfel bestemd is om aan alle Katholieken bekend gemaakt te worden? Welke maatregelen denkt de regeering te nemen om in de toekomst dergelijke bedreigingen van den godsdienst-vrede binnen Pruisen te voorkomen?"

En wat ze van de regeering eischen, blijkt uit de organen der partijen: niet minder dan een protest bij het Vaticaan en terugroeping van den Pruisischen gezant.

Wat van dit alles te denken?

Het eerste wat opvalt in de beweging is......dat ze alleen in Pruisen valt waar te nemen. Er zijn toch nog meer protestantsche landen in de wereld, en ook daar kan men lezen, wat de Paus over de Hervorming schreef. Maar 't was immers niets nieuws en er bestond geen enkele reden om zich te verwonderen, dat de Paus uiting geeft aan katholieke denkbeelden. Men denkt hieraan wat na de verschijning der encycliek over den H. Petrus Canisius een Amerikaansch blad schreef:

„Ieder mensch heeft het recht zijn meening te uiten en het Opperhoofd eener Kerk heeft daartoe een dubbel recht. *Wien dat niet bevalt, die behoort ook niet in een vrij land........*"

Maar Pruisen is dan ook geen vrij land: dáár wil men maatregelen.

Bij de beoordeeling van het geval moet men dus in de eerste plaats letten op den eigenaardigen volksaard, door nationalen hoogmoed gedragen en voor een deel bevangen met den waan, dat Pruisen een speciaal–Protestantsche Staat is, waar anderen, in 't bijzonder Katholieken, als ze zwijgen willen, worden geduld.

In de tweede plaats is van den tekst der Encycliek een onwaar-scherpe vertaling gegeven door sommige protestantsche bladen en wordt verder door in hoogen toon geschreven artikelen een kalme beoordeeling stelselmatig verhinderd.

Zoo ontgaat het den lezers geheel en al, dat de Encycliek *niet* tegen de *tegenwoordige* geloovige protestanten, maar tegen de modernisten, de vijanden van alle christelijk geloof, is gericht; *zij* worden met de toenmalige hervormers vergeleken. En terecht; al kunnen de meeste protestanten, door allerlei vervalschte boekjes in verwarring gebracht, dat niet begrijpen.

Dat de bedoeling des Pausen, wiens welwillende gezindheid jegens andersdenkenden overigens bekend is, niet goed wordt verstaan, blijkt ook uit een paar regelen, door de *Osservatore* geschreven bij het telegram, dat de interpellaties aankondigde: het blad zegt, dat de interpellaties op ernstige onjuistheden berusten, daar zij aan de Pauselijke woorden een beteekenis toedichten, welke zij niet hebben.

Zoo zijn er reeds twee redenen voor de opwinding verklaard: en de derde is misschien de allervoornaamste: men wil van links uit het geval munt slaan voor de politiek.

Met leeë oogen werd het door de vrijzinnigen aangezien, dat de geloovige protestanten, die vooral onder conservatieven worden gevonden, gingen begrijpen, hoeveel gezamenlijke belangen zij met het Centrum hebben, waar het de grondslagen der samenleving betreft. Zulk samengaan moet tot elken prijs verhinderd en daarbij moet de Encycliek des Pausen helpen.

Inzake de Encycliek

publiceert de *Osservatore Romano* de volgende nota:

„Tegenover de in Duitschland door onjuiste uitlegging en weinig getrouwe vertaling der jongste Encycliek teweeg gebrachte beweging, zijn wij tot de volgende verklaring gemachtigd:

„De H. Vader heeft in de Borromaeüs-encycliek, die ten doel had, de dwalingen der Modernisten te bestrijden, volstrekt niet, zooals ook uit den tekst blijkt, de bedoeling gehad, de niet-katholieken van Duitschland en hun vorsten te kwetsen.

„In de encycliek staan eenvoudig eenige historische beoordeelingen over den tijd van den H. Carolus Barromaeüs, maar noch de volkeren noch de vorsten van een bepaald land worden genoemd en daarbij is in 't oog te houden, dat het ging om de katholieken van dien tijd, die tegen de leer en het gezag van den H. Stoel op stonden. Hoe welwillend de gevoelens van den H. Vader tegen Duitschland en zijn vorsten zijn, heeft hij nog onlangs doen blijken".

Een telegram, uit Rome dato 9 Juni zegt:

Rome, 9 Juni. (R. O.) De gezant van Pruisen bij den H. Stoel heeft op last van den keizer kardinaal Merry del Val gewezen op zekere passages in de encycliek, uitgegeven ter gelegenheid van 't 300-jarig feest der heiligverklaring van Carolus Borromeus, en er aan toegevoegd, dat de koning zekere toespelingen op de rol, die zijn voorvaderen tijdens de hervorming gespeeld hadden, niet kon aanvaarden.

Daarop heeft kardinaal Merry del Val een lang onderhoud gehad met den Paus, waarvan het gevolg was dat een voldoeningschenkende nota in de „Osservatore Romano" werd gepubliceerd.

Nota des Pausen.

De tekst luidde, volgens de telegrafische mededeelingen, als volgt:

„Ten opzichte van de in Duitschland door valsche uitleggingen en onjuiste vertaling van de jongste encycliek veroorzaakte agitatie, zijn wij gemachtigd het volgende mede te deelen:

„De Heilige Stoel heeft in de encycliek „Editae saepe Dei", gepubliceerd bij gelegenheid van het derde eeuwfeest van de heiligverklaring van den H. Carolus Borromeus, en strekkende om de modernistische dwalingen te bestrijden, in geen enkel opzicht de bedoeling gehad, zooals bovendien duidelijk blijkt uit den tekst, om de niet-Katholieke Duitschers en hun vorsten te beleedigen.

„In de encycliek komen alleen enkele historische beoordeelingen voor over het tijdvak van den H. Carolus; volk en vorsten van een bepaald land werden niet genoemd. Verder moet men bemerken, dat er sprake is van Katholieken van die tijden, die in verzet kwamen met de onderrichtingen en het gezag van den Heiligen Stoel.

„Overigens zijn de gevoelens van welwillendheid van den Paus ten opzichte van Duitschland en zijn vorsten duidelijk aan het licht gekomen, bij een nog pas geleden gebeurtenis" (klaarblijkelijk de audiënie, die de Paus aan een 500-tal-pelgrims uit Berlijn verleend heeft en de toespraak, die hij bij die gelegenheid hield).

Het is te hopen, dat deze besliste en afdoende verklaring, waarvan men alleen te bejammeren heeft, dat ze nog afgelegd moest worden, zoo klaar en eenvoudig is alles, een einde zal maken aan den toestand van opgewondenheid, waarin de Evangelische drijvers verkeerd hebben.

CORRESPONDENTIE.

Aruba, 25 Juni.

In de „La Cruz" van 22 Juni l. l. trof ik onder het hoofd „Correspondencia di Aruba" iets aan, wat me reeds een anderen keer is opgevallen namelijk de zaak steigerleuning. Waarom daar in de „La Cruz" over gesproken wordt, begrijp ik niet goed, want die zaak schijnt me genoeg van belang, dat de „Amigoe", die meer onder de oogen der „grooteren" komt, er melding van maakt. Overigens kan ik bevestigen, dat de „La Cruz" goed ingelicht is, wanneer ze verkondigt, dat er plan bestaat eene leuning aan onzen nieuwen steiger te maken. Dat plan bestaat, en de teekening der leuning bestaat ook, maar ik mag hopen, in 't belang der scheepvaart en niet minder onzer arme schatkist, dat het bij eene teekening blijft.

Immers, waarvoor eene leuning? Om niet van den steiger te vallen? Maar wie daar bang voor is moet, er niet op gaan. Wie er op moet is daar niet bang voor. Zeelui en sjouwers, de eenige, die kans kunnen hebben om een onvoorbereid bad te nemen, zijn met de zee vertrouwd en voor passagiers is de steiger breed genoeg, zoodat die zeer geschikt in het midden kunnen loopen, al gingen ze drie aan drie.

Eene leuning is dus minstens nutteloos. Maar ik zeg meer, ze is schadelijk zelfs. Die leuning belemmert het lossen aan de zijkanten. Al is de zee daar ondiep, toch kunnen er altijd eenige bijlanders of booten tegen aan komen liggen, en dan is zoo'n leuning een ware lastpost. Want ik kan niet veronderstellen dat het Gouvernement dat aanleggen aan de zijkanten zou verbieden ter handhaving der leuning.

In dat geval zou ze een echte schadepost worden. Eerder willen we aannemen, dat het Gouvernement zal besluiten ook hier rondom den nieuwen steiger te laten baggeren, zoodat ook goletten tegen de zijkanten kunnen aanleggen doch in elk geval, ook in het meest wenschelijke, blijft eene leuning nutteloos en derhalve overbodig. Om deze redenen dus en in het belang van scheepvaart en schatkist wenschen we, dat onzen steiger bevrijd moge blijven van een leuning.

De Correspondent.

Aan het adres van „Geachte Inzenders."

Wij lazen toevallig in de „Arnh. Courant":

„Ingezonden stukken," die gelezen willen worden, moeten zijn kort en zakelijk. Eene redactie, die haar blad niet wil ontsieren, of geen twistappel laten werpen in de samenleving, moet met nauwlettend oog de wacht houden over deze persoonlijke medewerking van het publiek aan den inhoud van het blad. Dat geeft veel moeite, kost veel tijd, veroorzaakt veel ergenis, doch het is het eenige middel om te zorgen, dat de wolk niet te grooten omvang aanneme en zich niet ontlaste in een slagregen, die de kolommen van het blad onder water zet en de lezers de vlucht doet nemen."

Ingezonden stukken.

Curaçao, den 28n. Juni 1910.

Hooggeachte Heer Redacteur,

Aangezien mijn schrijven, dd. 16 Juni 1910, opgenomen in de „Amigoe" van den 18n. en 25n. Juni 1910 den Weleerw. Pater St. van de Pavert in zoo'n hooge mate heeft verontwaardigd, dat ZWEerw. het verlangen niet kon weerstaan voor de beschuldigde klasse te doen, wat zij zelve niet vermag, door 1o. aan te willen toonen, dat de *beschuldiging*: de Savaanbewoners plegen *de* diefstallen op de plantages, door ondergeteekende niet wordt bewezen, dus onbillijk is, en 2o. dat zij *in haar geheel onwaar* en dus grovelijk onrechtvaardig is, gevoel ik mij verplicht mij van de beschuldiging *onwaar* en *onrechtvaardig* te zijn geweest, vrij te pleiten, en verzoek ik U beleefd ook dit stuk in Uw geëerd blad te willen opnemen.

Werd Uw blad slechts door personen gelezen die volkomen op de hoogte van de toestanden zijn, dan zou er geene reden bestaan hebben om dit schrijven de wereld in te sturen, want algemeen zou men van gevoelen kunnen zijn, dat in mijn schrijven van den 16n. Juni voornoemd niets voorkomt, dat overdreven is, laat staan *onwaar* is voorgesteld.

Deze courant wordt echter door vele achtenswaardige lieden gelezen, lieden, die hoegenaamd niets van onze toestanden afweten, en alhoewel de bovenaangehaalde beschuldiging van onwaarheid en onrechtvaardigheid in mijn schrijven nergens wordt aangetoond, hetgeen de geachte Inzender toch verklaard heeft te willen doen, zullen er misschien onder de ettelijke lezers van Uw blad enkelen gevonden worden, die bij zich zelf zullen denken: Geen rook zonder vuur. Voornamelijk om deze onredelijke gedachte geen ingang te doen vinden, heeft ondergeteekende besloten zich van de bovenaangehaalde beschuldiging vrij te pleiten.

De geachte Inzender begint met te verklaren dat hij volkomen medestander is van ondergeteekende, in 't veroordeelen dier *laaghartige, karakterlooze diefstallen* en erkent met hem de noodzakelijkheid, dat zulke misdaden streng worden gestraft enz.

Diefstallen zijn er dus. Waar gesproken wordt van *laaghartige karakterlooze* diefstallen, zal geen enkele lezer gaan denken aan diefstallen van brandhout, droge takken, maisstokken en zoo meer, maar wel meer bepaaldelijk aan diefstallen van kleinvee en dergelijke. Van *laaghartige, karakterlooze* diefstallen, dus diefstallen op *klein-vee*,— in mijn schrijven van den 16n Juni heb ik slechts melding gemaakt van diefstallen van hout, maisstokken en klein-vee, — van *zulke* diefstallen nu erkent de geachte Inzender met mij de noodzakelijkheid dat zij streng gestraft worden.

Is nu het wegvoeren van brandhout, hout tot het vervaardigen der hutten, droge takken, maisstokken enz. van de gronden der plantages, zonder verkregen toestemming, dan geen diefstal?

Hierover later.

Over de geitendiefstallen nu, waarop de geachte Inzender speciaal schijnt te doelen, vermeent ondergeteekende slechts *terloops* gesproken te hebben, om de heerschende ongezonde toestanden te schilderen, maar geenszins om welk klasse ook van diefstal te beschuldigen. Ondergeteekende maakt gewag van de feiten, dat de geiten van de plantages door de Savaanbewoners en kleine landbouwers, onder hunne geiten, van de gronden der plantage op de huurgronden gedreven worden en dat dan, de mede uitgedreven geiten der plantage spoorloos verdwijnen.

Het feit nu dat de geiten uitgedreven worden door Savaanbewoners wordt toch in mijn bestreden schrijven zelf bewezen, door hetgeen ik daarin mededeel van den jongen die door mijn boschwachter betrapt is. Heb ik beweerd dat het de Savaanbewoners en kleine landbouwers zijn, die de geiten, die op de bovenaangeduide wijze binnen te geraken, verdonkeremanen? Wel beweer ik, dat ik de bedoelde geiten *door hun toedoen* verlies.

De toestanden schetsende, deelt ondergeteekende verder o. a. mede, dat den Savaanbewoners en kleinen landbouwers zelfs het hoognoodige brandhout om hun dagelijkschen kost te bereiden ontbreekt, zoodat zij wel verplicht zijn het van de naburige plantages te halen. Aan dit misdrijf nu, geachte Inzender, maken zich *alle* Savaanbewoners en kleine landbouwers schuldig, want zij kunnen niet anders doen.

De natuurlijke loop van zaken volgende, deelt ondergeteekende mede, hoe men *door nood gedrongen, kan* beginnen met kleinigheden te stelen en zoo van lieverlede er toe geraken *kan* eerst geiten en schapen te stelen om den honger van vrouw en kinderen te stillen, totdat 't eene manie wordt en men er zich aan overgeeft, niet meer door nood gedrongen, maar om de noodige contanten te bekomen ter bestrijding der kosten van danspartijen en onnoodige praal en dus doortrapte dieven worden kan.

Kan er met recht gezegd worden, dat ondergeteekende hier *de* Savaanbewoners en kleine landbouwers beschuldigt van diefstal op klein vee? Zeker niet, maar wel van diefstal van brandhout: daarvoor heeft hij bewijzen aangevoerd. Het hout ligt nog, naar ik verneem, in de politiewacht op Flip, dus de geachte Inzender kan zich persoonlijk van de waarheid van mijne bewering gaan vergewissen.

Eindelijk maakt ondergeteekende gewag van den diefstal van geiten, gepleegd op zijne plantage Wacao, waar het grootste gedeelte der gedoodde geiten alleen van het vel ontdaan is, en het vleesch onder steenhoopen bedekt.

Heeft hij hier de Savaanbewoners van deze *laaghartige, karakterlooze* diefstallen beschuldigd?

Neen, hij heeft *niemand beschuldigd*, maar wel iemand, op de plantage Wacao zelf woonachtig, bij den districtmeester aangegeven, omdat het bewezen is, dat hij kreeften gevangen heeft in eene baai, in welker onmiddelijke nabijheid gemelde diefstal gepleegd is, terwijl hem *persoonlijk* was aangezegd, dat het verboden was, zich zonder toestemming van den eigenaar, derwaarts te begeven. Is deze man dan schuldig? Dit heb ik niet beweerd, dus geene beschuldiging hoegenaamd uitgesproken, maar alleen mij bekende feiten medegedeeld.

Welke blaam is nu in mijn schrijven geworpen op die machtelooze klasse, die in haar geheel steeds de achting en dikwijls de bewondering van den geachten Inzender zoozeer wegdroeg, dat hij het verlangen niet kon weerstaan om voor haar te doen wat zij zelve niet vermag?

De bewijzen voor de beschuldigingen van trankeerberooving, diefstal van brandhout, doorbreking of doorhakking der trankeeren, uitdrijving der geiten van de gronden der plantage, voorkomende in mijn schrijven van den 16e Juni zijn alle daarin zelf te vinden en van al die beschuldigingen treft slechts diefstal van brandhout *al* de Savaanbewoners en kleine landbouwers.

Het meest afdoende bewijs daarvoor, is het feit, dat, nu de eigenaars der plantages Wacao, Leliënberg, St. Hyronimus en Barber, de Savaanbewoners streng verboden hebben op hunne gronden hout te sprokkelen, die Savaanbewoners genoodzaakt zijn geweest zich tot den districtmeester te wenden en dat ZWEG, overtuigd, dat zij het hout nergens anders van daan kunnen halen en het toch niet ontberen kunnen, hen toestemming gegeven heeft het op de gronden bewesten de plantage Barber, te gaan *zoeken*. Bedoelde gronden liggen minstens een half uur gaans van de Savaan „Ceroe Bientoe". Kan de geachte Inzender nog staande houden, dat niet *al* de Savaanbewoners, bewesten mijner plantages woonachtig, genoodzaakt waren zich aan dat misdrijf schuldig te maken? Waarom ze dan niet voor den strafrechter gebracht? Wel, geachte lezers, omdat de planters, de overtuiging hebbende dat zulke *kleine* diefstallen door nood gedwongen geschieden, zonder hooge noodzakelijkheid, die arme luidjes niet zullen vervolgen en indien de planters ertoe overgingen die kleine diefstallen aan te geven, zal er dan wel een rechter te vinden zijn, die zoo iemand, die door nood gedwongen is zich aan zulk een nietig misdrijf schuldig te maken, streng zal kunnen straffen? Dat geloof ik niet. Hoogstens zal de aangeklaagde met een standje en eene vermaning om te zorgen dat het zich niet herhaalt, naar huis gestuurd worden. Met dat al echter is het te begrijpen, dat, waar ± 600 zielen zich dagelijks, te mijnen koste, van het benoodigde hout voor hun onderhoud moeten voorzien, er heel wat hout weggehaald wordt en eenieder zal het met mij eens zijn, dat die toestand niet *gezond* is en er verandering daarin dient aangebracht te worden.

Wanneer de planters dus klagen over diefstallen, is het niet om die arme, door de geachten Inzender zoo hooggeschatte klasse, te treffen, maar wel om de ongezonde toestanden te bestrijden. Na deze verklaring zal het den geachten Inzender dunkt mij, duidelijk worden, waarom wij niettegenstaande wij weten, dat wij bestolen worden, aan die lieden toch 2 HA. of meer, goede bouwgronden in huur afstaan. Aan de zulken echter, die op diefstal van klein vee of dergelijke andere misdrijven betrapt zijn of op wie zelfs vermoedens rusten, worden nu geene gronden afgestaan.

Dat de trankeer door de Savaan-

bewoners en kleine landbouwers wordt opengebroken en waar er prikkeldraad is, zelfs doorgehakt om dan aan geiten toegang te verschaffen tot de afgesloten gronden der plantages, daarvan kan de geachte Inzender, of wie ook, zich zelf overtuigen, als hij de moeite nemen wil een onderzoek ter plaatse in te stellen.

Zijn het nu *alle* Savaanbewoners en kleine landbouwers, die zich aan dit misdrijf schuldig maken? Geen regel zonder uitzondering, dus er zullen er enkelen gevonden worden, die dat nu niet doen. Zijn zij dan betrapt, aangeklaagd en gestraft? Bij het *doorbreken* d. i. weghalen der droge takken, herhaaldelijk, maar om vorengemelde redenen niet bij de Politie aangegeven. Bij het *doorhakken* echter zullen zij begrijpelijkerwijze wel zorgen om niet betrapt te worden, wetende dat er op het vernielen van eigendommen zware straffen staan. Zij zijn dus niet betrapt, dus het is onbillijk hen als de daders *aan te wijzen*, hoor ik den geachten Inzender zeggen. Mijns inziens is het niet onbillijk want het zijn of de Savaanbewoners, die 't doen of het moeten de plantagebewoners zijn. Deze laatsten nu kunnen het niet doen en wel om de volgende redenen. Eerstens wonen zij ver van die trankeers of omheiningen af, en zullen niet zoo ver loopen om die trankeer, alleen uit kwaadwilligheid, open te breken of door te hakken, want er zijn er meerdere dichter bij de hand.

Ten tweede is het tegen hun eigen belang openingen in die trankeers te maken, want hunne ezels gaan dan op de huurgronden of op de gronden der andere plantages en loopen dan gevaar geschut te worden. Onbillijk en onrechtvaardig niet alleen, maar zelfs strafbaar zou het zijn Jan, Piet, Hein of Klaas als de daders aan te wijzen zonder voldoende bewijzen, maar geenszins *de Savaanbewoners* of liever *Savaanbewoners*.

De geachte Inzender heeft *willen* aantoonen dat 1o. de beschuldiging: de Savaanbewoners plegen de diefstallen op de plantages, niet bewezen wordt, dus onzeker en onbillijk is en 2e. dat zij in haar geheel onwaar en dus grovelijk onrechtvaardig is. Heeft de geachte Inzender dat ook *aangetoond*? Hoe ik ook gezocht heb, het was mij niet mogelijk in ZWEerw.'s schrijven de plaats te vinden waar *aangetoond* is geworden dat bovengenoemde beschuldiging van allen grond ontbloot is. Veeleer heeft de geachte Inzender zaken willen behandelen, die ik kieschheidshalve maar terloops aangeraakt heb en in stede van bewijzen te *leveren*, bewijzen *geëischt*

Het is toch van algemeene bekendheid, dat het nog eene onuitgemaakte zaak is of het Gouvernement wel in zijn recht was, de weidegronden der plantages aan kleine landbouwers te verhuren en dat de Hooge Regeering in het Moederland dit vraagstuk zal moeten oplossen. De Commissie door Gouv. de Jong van Beek en Donk benoemd, heeft haar rapport nog niet ingediend, dus vind ik het minder voorzichtig van den geachten Inzender om de Regeering in het Moederland vooruit te willen loopen en reeds nu te spreken van „wettigheid van bezit", „wettige buren" enz. Om boven aangeduide redenen wil ondergeteekende zich onthouden die punten te behandelen.

Nog één punt dient behandeld te worden en wel, waar de geachte Inzender, den Savaanbewoner als vrij en onafhankelijk en den *armen* plantagebewoners als gebonden aan zijn werk en zijne plaats wil voorstellen, zich tevens beroepende op ZEerw's jarenlange ondervinding onder hen als Pastoor.

Is zulk een beroep op een achtenswaardig ambt wel noodzakelijk, wanneer men argumenten van anderen met aangevoerde, deugdelijke, doorslaande bewijzen wil en kan ontzenuwen? Mijns inziens niet, maar wel in het tegenoverstelde geval en dien indruk nu maakt het zich beroepen van den geachten Inzender op ZWEerw's jarenlange ondervinding als Pastoor op mij. Wat in het stuk aan argumenten, degelijke natuurlijk, ontbreekt, wil ZWEerw. aanvullen met een beroep op zijn hoogstachtenswaardig ambt.

Aangezien ik nu in mijn door ZWEerw. bestreden schrijven, feiten uit eigen ervaring mededeelde, *toestanden* uit mijne naaste omgeving bestreed, laat ik aan andere planters, meer bekend met de toestanden op Westpunt, waar ZWEerw. eenige jaren als Pastoor gevestigd is geweest en waar de toestanden veel verschillen van die in mijne naaste omgeving, over, te oordeelen of het met hunne plantagebewoners gesteld is, zooals ZWelEeerw. het in zijn schrijven wil doen voorkomen, want, niet voldoende bekend met de toestanden in ZWEerw.'s oude parochie kan ik geen oordeel daarover vellen. Wel wil ik echter aantoonen dat de vergelijking van den vrijen en onafhankelijken Savaanbewoner met den armen plantagebewoner, als boven vermeld, *op mijne plantage*, geen steek houdt.

Mijne plantagebewoners zijn in geenen deele arm en aan hun werk en hunne plaats gebonden te noemen. In vele opzichten zijn zij veel vrijer dan de Savaanbewoners en kleine huurders, want zij hebben *alles* wat zij *noodig* hebben, maar rijk zijn ze zeker niet, evenmin als het gros der Savaanbewoners en kleine huurders. Alleen in één opzicht zijn zij meer gebonden en d. i., dat zij meer onder contrôle zijn en bijgevolg minder kwaad *kunnen* doen. De verplichtingen, die op hen rusten, worden ook gedeeld door de Savaanbewoners en huurders die op de plantages grond in huur hebben en dat hebben verreweg *de meeste* om niet te zeggen *allen*.

Laat de geachte Inzender de zaak maar nader onderzoeken en hij zal mij moeten toegeven, dat hij overdreven is geweest in het schetsen van de *vrijheid* der Savaanbewoners.

De plantagebewoners verkeeren in hetzelfde geval. Ook zij zijn vrij, kunnen gaan en staan waar zij willen, sturen hunne kinderen naar de stad om een ambacht te leeren, hetgeen de plantages zelfs graag zien; sturen hen in betrekking als koetsier, bediende enz. enz. Zijn er op de plantages dan geen ambachtslieden? ZWEerw. weet dat toch wel beter en heeft aan den opbouw der Kerk van Barber zeker met dezulken gewerkt. 't Is immers niet aan te nemen, dat de huismoeders op de plantages minder werkzaam zijn dan die der Savaanbewoners. De geachte Inzender zal het mij zeker niet kwalijk nemen, dat ik onmogelijk aannemen kan, dat ZWEerw's bedoeling was te zeggen, wat daar neergeschreven staat; of zijn 't misschien de toestanden op Westpunt die ZWEerw. schetst?

Ten slotte nog eene kleine opmerking over een punt, dat ik eerst niet voornemens was te beantwoorden en bijgevolg oversloeg, maar bij nader inzien toch maar, als niet van belang onbloot zijnde, even ter sprake wil brengen.

ZWEerw. schermt n. m. geweldig met het woord „Politie" waar hij spreekt van „onze Politiemannen zijn Hollanders" en „wakkere Politie".

Met allen eerbied van de *Stadspolitie* gesproken, kan ik het niet over mij verkrijgen toe te laten, dat de meening, dat onze Politie in de benedendistricten alle Hollanders en zoo „wakker" zijn, ingang vinde bij lieden, niet van onzen toestand op de hoogte.

Nogmaals dient opgemerkt dat ik de toestanden bestrijd en geenszins wien ook treffen wil.

Als ik goed ingelicht ben, liggen er in de wacht op Cas Chikitoe *drie inboorlingen*, waarvan één noch lezen, noch schrijven kan en lange jaren de vervoerbiljetten met een *kruismerk* afteekende; op den Kleinen Berg, 2 Hollanders en 1 inboorling; op Siberië, 1 Hollander en 1 inboorling; op Flip 2 inboorlingen; en op Westpunt 1 Hollander, dus gezamentlijk 4 Hollanders en 7 inboorlingen. Van waar de bewering nu dat onze Politiemannen Hollanders zijn? In mijne naaste omgeving zijn er juist *drie* inboorlingen en geen enkele Hollander.

De geachte Inzender moet mij toch toegeven, dat zoo'n handje vol Politiemannen, waarvan verscheidene hunner gebonden zijn aan de wacht, waar zij de vervoerbiljetten afteekenen moeten, al zijn zij nog met de beste bedoelingen bezield, niet in staat zijn, over zoo'n groote uitgestrektheid „wakker" op te treden.

Het versje, dat de geachte Inzender aan het slot van ZWEerw's schrijven aanhaalt, en ons allen zeer goed bekend, zullen wij maar laten voor wat het is.

Aanvaard, Hooggeachte heer Redacteur, den besten dank voor de verleende plaatsruimte van

Uw. Dr. Dw.

J. S. Joubert.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Welkom!

Dinsdag is de Heer M. A. Schotman, onderwijzer 2e. klasse bij het Openbaar Onderwijs alhier, teruggekeerd van verlof.

Goede reis!

Met de *Allemannia* is laatsleden Zondag de Heer Leon Leyba, oudste Lid van den Raad van Bestuur, naar Europa vertrokken. De Hoogedelgestr. Heer Gouverneur, vergezeld van zijn adjudant, nam aan boord afscheid van ZEA. De Heer Leyba vertrok naar Nederland om zijn kleinzoon Pierre Leon Petit daarheen te geleiden, die aldaar zijn studiën gaat voltooien.

* * *

De heer Moody S. L. Maduro, voorzitter van den Kolonialen Raad, vertrekt a. s. Zondag over New-York naar Europa om gezondheidsredenen.

De Van Heerdt.

De collecte ten bate van de arme familie-leden van hen, die bij het vergaan van den paketschoener, „Gouverneur van Heerdt" zijn omgekomen, heeft opgebracht plus minus f 1.724.—, met inbegrip van opbrengst ad f 300.— van de voorstelling van het Tooneel-gezelschap „Evangelina Adams".

* * *

In opdracht van den Heer Gouverneur heeft de Commandant der Politie Vrijdag ll. een mooi bedrag van f 109,10 verdeeld onder de familie van den verdronken matroos der „Merida". Met groote dankbaarheid werd deze gave ontvangen.

Dr. Grisanti.

heeft een bezoek gebracht aan Rotterdam en was verrukt over de prachtige havenwerken van Nederlands tweede koopstad.

De Curaçaosche Mijnwet.

Een Ontwerp-Verordening ter uitvoering der Curacaosche Mijnwet werd onder dagteekening van 23 Juni den Kolonialen Raad aangeboden. Het is een breed uitgewerkt ontwerp van 259 artikelen, waarover wij eerst later het een en ander kunnen mededeelen.

Scheepvaart.

In dank ontvingen wij van het Kantoor van in- en uitklaring den staat over Juni.

Uitgeklaard werden:

Zeilschepen	102
Stoomschepen	26
	128 schepen.

Ingeklaard:

Zeilschepen	99
Stoomschepen	26
	125 schepen.

Nieuwe Districtmeester.

De tijdelijke benoeming van den heer J. L. J. C. Cadieres tot districtmeester van het 4e. en 5e. district op Curaçao is ingetrokken en de heer J. W. J. van der Linde Schotborgh, 2de Commies ter Administratie van financiën, is belast met de waarneming der betrekking van districtmeester van het 4e. en 5e district op Curaçao.

Nieuwe Dokter.

De heer L. G. F. Cramer, geneesheer van Suriname, tijdelijk voor een jaar benoemd tot gouvernementsgeneesheer in de kolonie Curaçao, en voorloopig belast met de functiën van geneesheer, is belast met de armenpraktijk en het verleenen van verloskundige hulp aan onvermogenden in het 4e en 5de district van Curaçao.

Hoedenindustrie.

Naar wij met genoegen vernemen vinden de Curaçaosche stroohoeden grooten aftrek op de Brusselsche tentoonstelling, in die mate zelfs, dat hier reeds het verzoek ontvangen werd om meer hoeden naar die tentoonstelling te zenden, aan welk verzoek binnenkort zal worden voldaan.

De Cur. Ct.

Regenval.

Gedurende de maand Mei:

	m.M.
Fort Amsterdam	58.7
Plantage Knip	27.5
„ Klein Sta. Martha	11.1
„ Siberie	22.4
„ Hoffi abao.	37.3
„ Cas Chikitoe	78.5
„ Gr. St. Joris	60.
„ Klein St. Joris	49.5
„ Sta. Rosa	55.3
„ Beekenburg	48.4
„ Noordkant	62.

Nieuwe Tram.

Praatjes vullen geen gaatjes. Er was al zoo lang verteld, dat er een nieuwe tram zou komen en nog wel een electrische, dat we weer begonnen te twijfelen, of het wel waar was. Nu hebben wij echter volle zekerheid gekregen. De Gouverneur heeft een Ontwerp ingediend tot vaststelling van een reglement op den aanleg van de exploitatie van tramwegen op Curaçao. En in de Memorie van Toelichting heet het, dat dit ontwerp werd ingediend, omdat er onlangs door het Bestuur concessie werd verleend tot den aanleg en exploitatie van een tramweg op Curaçao.

De nieuwe tram komt dus en het is ook zeker geen ezeltram, want in 't ontwerp wordt gesproken van motorwagens en chauffeurs.

Eerstdaags mogen we hier ook een automobiel verwachten, zou het geen zaak zijn bijtijds daarvoor een reglement vast te stellen? Of zou met een kleine wijziging de tramverordening ook toepasselijk kunnen gemaakt worden voor automobielen?

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

228 ratten
230 muizen.

Aruba Goud Maatschappij.

De zevende staaf goud zal worden verzonden.

Gewicht	574.91	ons troy
Zuiver goud	470.44	„ „
„ zilver	88.78	„ „

Waarde f 24.000.

Uitvoerrecht, zoo zij nog in Juni ingescheept wordt: f 493,09.

Zoo ze eerst in Juli of later verzonden wordt. 589.65.

In de vorige opgave ontbrak eene 0, waarde n. l. der vorige staaf bedroeg f 23.000.

Vliegproeven in het Vaticaan.

Pius X heeft in den tuin van het Vaticaan de vluchten bijgewoond van den Pastoor van Spoleto. Deze heeft een vliegtoestel uitgevonden dat hij op een rijwiel toepast. 't Was de eerste proef, die hij nam en zij lukte uitmuntend. De Paus heeft den Pastoor-vlieger dan ook hartelijk geluk gewenscht.

Een incident met een hoed.

Een voorval, dat iedereen erg grappig vond, behalve de rechtstreeks daarbij betrokkene, heeft zich op den Dam te Amsterdam afgespeeld. Op de eerste rij langs den afgezetten rijweg stond een juffrouw, die er niet aan dacht haar bevoorrechte positie prijs te geven, al werd zij nog zoo gedrongen, van achter door opdringende medekijklustigen, van voren door de politiemannen, die slechts met de grootste inspanning de afzetting konden handhaven. Manschappen te paard zijn bij dergelijke gelegenheden van groot nut. De bereden politie-agent, die op de plek, waar de juffrouw stond, dienst deed, had met zijn paard vrijwel alle manoeuvres uitgevoerd, die bij het geval te pas kwamen. Hij had de telkens weer naar voren komende juffrouw in de rij teruggebracht door een beweging uit de flank, door zachten achterwaartschen druk, waarbij de juffrouw den staart van het ros in het gezicht kreeg, enz. Eindelijk, zou de ruiter het met een voorwaartsche beweging probeeren. Het paard kwam nu met zijn kop juist boven het hoofd van de juffrouw en — hap! zei-ie, in de groene blaëren en de korenaren, die de versiering uitmaakten van den reusachtigen hoed van de juffrouw. Nog een ruk en de juffrouw stond blootshoofds. Haar nieuwe zomerhoed bengelde in den bek van het fier achteruitstappende paard, en met den hoed een groote weelderige haardos, die meer bij de juffrouw haar hoed dan bij haar hoofd bleek te behooren.

Naar Zantoe Grandi.

Woensdag l. l. hebben we, onder geleide van de gewapende macht, vertegenwoordigd voor Ben Waterfort, politie-agent te Montaña, die zijn vrijen dag gaarne voor ons over

had, den tocht ondernomen naar Zantoe Grandi, de plaats, waar in den nacht van 12 op 13 Juni de „Gouverneur van Heerdt" op de rotsen verpletterd is en negen menschen het slachtoffer geworden zijn van de woede der golven.

Van Montaña uit leidde de weg langs de groene dreven van Klein St. Joris, met z'n bosch van zwaaren plechtstatig wuivende kokospalmen. De heerlijkste vergezichten ontrolden zich met wijdsche pracht voor onze oogen. Links de schilderachtig gelegen St. Joris-baai, rechts de machtige heuvelruggen, met aan d'r voet de uitgestrekte thans grauwgrijze maisvelden en vale weiden.

Hoe verder men zich van St. Joris verwijdert, des te doodscher wordt de aanblik. Machtige rotsgevaarten verheffen zich als Indische godentempels, terrasvormig, in donker dreigende grootschheid. Aan den voet dier rotsen, die alleszins het vermoeden wettigen, dat Curaçao een groote cintel is, bij d' een of anderen onderaardschen schoonmaak uitgeworpen, strekt zich een eindelooze, dorre vlakte uit langs het lage, rotsige, gekartelde zeestrand. Kudden geiten rennen er rond, zoekend naar een groen blaadje voor d'r hongerige magen. Als rookpluimen slaan de golven boven de rotsige kust uit, neervallend in een regen van diamanten. Na een rit van ongeveer twee uur kwamen we op een punt, waar we onze ezels aan een der weinige boomen moesten vastbinden, om verder den tocht te voet voort te zetten. Dat was me een kuier, die ik m'n ergsten vijand niet zou toewenschen. Boven ons stond de zon te gloriën in al haar pracht en kletterde met ongebroken meedoogenlooze kracht haar vlammend goud op onze hoofden neer. Beneden, een weg van scherpe rotsen, een veld gelijk van kris en kras door mekaar liggende zwaarden.

En over heel dat veld waren verspreid de overblijfselen van de tot splinters geslagen „Van Heerdt", met al z'n hebben en houen. Gescheurde kleedingstukken, stukken linnengoed, geteekend. G. v. H., touwen en resten der zeilen, planken en balken, een deel van den kopmast en het grootste deel van den grooten mast die door de kracht de golven een heel eind het land op geslingerd was. Heel voorzichtig voortgaande, naderden we de punt, waarop het schip te pletter geslagen is. Telkens moesten we 'n oogenblik stilstaan om een blik te slaan op de zee, die schuimend en bruisend worstelde en zich wentelde in de machtige vangen der rotskust. Als dolwoeste paarden drongen de golven aan, en met blankwuivende koppen werden ze telkens teruggeslagen. Wat was ze schoon in haar woede, de zee, onder de straling der zon, als goud-groen door-zichtig parelmoer. Hoe op deze puntige rotskunst nog iemand gered is kunnen worden, is wonderbaar.

Na ongeveer drie kwartier kuieren, wat veel geleek op 'n blinden eierdans, heel voorzichtig, van hot naar haar, uit vrees bij een mistap met ons lichaam tegen de wereld te slaan, wat ons nou minder bekoren kon, kwamen we op de eigenlijke plaats der ramp. Zooals reeds gezegd, is de kust hier ter plaatse tamelijk laag. De boot is op 'n vooruitstekende punt geslagen, te herkennen aan een witte plek, door het afschaven der rots, en daarop in zee teruggevallen. Bij uitzondering is deze in zee vooruitstekende punt van boven plat, zoo dat men er gevoeglijk over loopen kan. Hierop zou JAN DEBROT terecht gekomen zijn en van daar verder het land op gekropen. Van de andere vier geredden vertelden men ons, dat ze eerst zich met 'n plank te redden zochten, doch daarna het hondehok ziende, daarop kropen, en zoo verder drijvend eindelijk aan land kwamen. Vlak bij de punt, waarop de boot geworpen werd, ziet men in de diepte het anker. Ook ziet men op den bodem iets wit schemeren. Door het voortdurend beweeg der golven kan men niet onderscheiden wat het is.

Men vermoedt, ofschoon ik voor mij het niet ontdekken kon, dat het een paar lijken zijn. Wel vonden we op de kust een beentje, nog versch er op geworpen. Dit was al, wat er van het ranke scheepje en de arme slachtoffers over was. Volgens zeggen, moet de kiel op Koraal Tabuco zijn aangespoeld.

Buitenland.

Uit de Republieken.

Venezuela begint zijn tijd te begrijpen. Overtuigd dat een matig geslacht de beste waarborg is voor een duurzamen vrede en een rustige, welbewuste actie voor de stoffelijke en zedelijke verheffing van het volk, heeft de Senaat 20 Juni een reeks wetten aangenomen, alle dienende om het alcoholisme, dien vijand van alle beschaving, in de kiem te dooden. Op alle scholen en colleges, particuliere zoowel als nationale, normaal-en ambachtsscholen, militaire en zeevaartscholen, moet van 15 September af een anti-alcoholische cursus gegeven worden, die voor alle leerlingen verplichtend is, en ten doel hebbend de nieuwe generatie met de beginselen en gewoonten van matigheid vertrouwd te maken. Deze cursus zal naar gelang der verschillende klassen gegeven worden door middel van grafische lessen, over de oorzaken, ontwikkeling en invloed van het alcoholisme op individu, huisgezin en maatschappij, door leesboeken, liederen en dramatische declamaties, door verhalen en platen, door lessen over de rol der dranken bij de voeding, over de bereiding van sterke dranken, hun werking op het organisme, de verschillende vormen van alcoholisme, en hun invloed op de maatschappij, alcoholische erfelijkheid en de middelen om den vooruitgang van het alcoholisme tegen te gaan.

Ook zal er een „Handboek over het alcoholisme" worden uitgegeven en op kosten der schatkist gratis onder de leerlingen van nationale en particuliere scholen worden rondgedeeld. Ook de meisjesscholen zijn aan dezelfde wet gebonden. De directeuren der nationale en gemeentescholen zullen, zoo zij aan hun plicht te kort schieten, onmiddellijk ontslagen, die der particuliere met een boete van 100–500 bolivars gestrafd worden, en na de derde bekeuring zal hun school gesloten worden. In alle staten zal men een „anti-alcolischen scholierenbond" oprichten, op het standpunt van geheel — onthouding. Ook in de kazernes, gevangenissen en op de oorlogsbooten zal dezelfde cursus gegeven worden. Bravo!

Nicaragua.— De bloedige gevechten rondom Bleufields tusschen de troepen van president Madriz en de revolutionairen onder generaal Estrada hebben in de officieele kringen te Washington de kwestie van de anexatie van Nicaragua weer ter tafel gebracht. Het motief is, dat er geen hoop bestaat op een voldoende regeling.

De toestand is onder alle opzichten zeer delikaat en President Madriz oefent macht uit over 90° van het grondgebied der republiek, en toch is hij niet in staat de opstandelingen van zijn operatiebasis op de kust van den Atlantischen Oceaan te verdrijven. Niets anders rest hem dan een afwachtende houding aan te nemen, tot een of ander onvoorzien geval verandering en uitkomst brengt. Algemeen wordt er gemompeld dat zonder den stoffelijken steun, door Noord-Amerikaansche burgers aan de zaak der opstandelingen verleend, de revolutie reeds lang bezworen zou zijn geweest. In de gouvernementssferen te Washington doen verschillende plannen de ronde: of blijvende anexatie zooals van Porto-rico, met een zuiver Yankeesch bestuur, of een voorloopig protectoraat, zooals in Cuba, om het land tot een blijvend bestuur voor te bereiden; òf een fiskaal voogdijschap, zooals op Santo Domingo, om de nationale schulden te betalen en aan Nicaragua haar vrede en voorspoed weer te geven. Ook spreekt men erover om aan Mexico carte blanche te geven, om Nicaragua te annexeeren. Doch volgens de New-Yorksche Times heeft men dit plan alleen opgeworpen om den indruk ervan op Latijnsch Amerika te zien, evenals in de dagen toen Cuba tegen Spanje opstond, en niemand er aandacht dit plan ten uitvoer te brengen.

Meer en meer doet zich het verlangen naar vrede gevoelen. De Amerikaansche consul te Bluefields meldt, dat aan generaal Estrada een adres met 700 namen is aangeboden, waarin de tusschenkomst der Ver. St. gevraagd wordt om een einde aan de vijandelijkheden te maken.

Peru. heeft eindelijk de voorstel ler bemiddelende mogendheden de Ver. Staten, Brazilië en Argentinië aangenomen en de 1500 vrijwilligen van de grenzen teruggeroepen. De schade die het land leed door het onderhoud van 't leger was enorm; zoodat het verlangen dat de hangende kwesties spoedig tot oplossing zouden komen, algemeen was.

FRANKRIJK

De ministerieele verklaring.

Briand heeft zijn regeeringsprogram in de Kamer ontvouwd. Wij laten omtrent enkele hoofdpunten nog enkele uitvoerige bijzonderheden volgen, waarbij men de bemerken zal hoe verschillende punten duidelijk het onvervalsche stempel van Briand's politiek dragen. In de verklaring wordt allereerst gewezen op de vrijheid der verkiezingen die ondanks alle intrigues, de kracht van de republikeinen opnieuw hebben aangetoond.

De republikeinen mogen evenwel van hunne overwinning geen misbruik maken. Zij moeten de vrijheid voor een ieder waarborgen! Het land verlangt nieuwe hervormingen op politiek, economisch en sociaal gebied. De Kamers moeten daarom de eischen niet hooger drijven en hunne krachten sparen.

De regeering zal nauw met hen samenwerken, teneinde binnen de grenzen van de wet een regeering van steeds meer rechtvaardigheid en vrijheid te vestigen. De regeering zal haar gezag niet laten verzwakken door den invloed van misdadige inmenging. Een flinke en eerlijke kiesrechthervorming zal het algemeen belang boven het plaatselijk doen stellen met behoud evenwel van de voorrechten der meerderheid.

Vervolgens wijst de verklaring op het nut van een gedeeltelijke vernieuwing der Kamer. Overigens zal de regeering niet onverzoenlijk zijn. Tevens zal de hervorming geen voorbarig einde maken aan het mandaat van de nu gekozen Kamerleden.

De administratieve hervorming door districtsgewijze organisatie is eveneens noodig, maar moet geleidelijk geschieden.

De verklaring wijst dan op de noodzakelijkheid van regeling van den rechtstoestand der ambtenaren en de gerechtelijke hervormingen. In de regeeringsverklaring worden verder in herinnering gebracht de reeds tot stand gebrachte sociale verbeteringen, vooral de arbeiderspensioenen en de noodzakelijkheid aangetoond om aan vakvereenigingen rechtspersoonlijkheid en eigendomsrecht toe te kennen. Daardoor zullen de arbeiders dat begrip van orde verkrijgen, die de regeering zooals voorheen krachtig zal handhaven.

De Regeering wil den vrede met het buitenland, maar zal haar macht vergrooten en trachten hare bondgenootschappen en vriendschapsbetrekkingen te versterken. Zij zal vooral aandringen op een spoedige bespreking van het vlootprogram en om de daarvoor benoodigde gelden te verkrijgen, zal zij aan den senaat een belastingverhooging voorstellen op de door de Kamer reeds goedgekeurde grondslagen.

De passage over de buitenlandsche politiek luidt als volgt:

„Tot vervulling van haar bestemming en om haar werk van vooruitgang op economisch en sociaal gebied te kunnen uitvoeren, heeft de republiek meer nog dan eenige andere regeering vrede noodig zoowel buiten als binnen hare grenzen.

„Maar hoe oprecht zij streeft naar den internationalen vrede en welke opofferingen zij zich daarvoor ook heeft getroost, toch moet zij voortdurend zorgen voor hare weermacht, die de zekerste waarborg is voor haar onafhankelijkheid en waardigheid. Zij heeft een bondgenootschap gesloten en vriendschapsbetrekkingen, die zij zal trachten te versterken, maar juist die verbintenissen onderstellen, dat zij haar plaats in de wereld zal weten te bewaren.

„De waarde van hare medediging wordt afgemeten naar hare kracht en het is dus van haar kant een plicht van eerlijkheid tegenover haar bondgenoot en vrienden, die macht in stand te houden.

„Daarvoor zal de regeering dan ook voortdurend met groote zorg waken. Daarvoor zal zij van het land groote opofferingen vragen.

„Vooral is zij voornemens het Parlement te vragen in den kortst mogelijken tijd het vlootprogram te behandelen, dat wij bij de vorige Kamer hadden ingediend. Het is dringend noodig, daarvoor tot een beslissing te komen, die door het hoogste belang van het land wordt gevraagd.

„De regeering doet een beroep op alle mannen van goeden wil, die zonder terughouding de verwezenlijking van haar program wenschen te verzekeren en de positie der republiek te bevestigen."

De passages omtrent de kiesrechthervorming en die van de administratie luiden o. m.:

„De voornaamste functie van de regeering is te regeeren en zij zal die niet in gevaar laten brengen. Zij zal de uitvoerende macht uitoefenen zonder zich te laten verzwakken door misdadige inmengingen, die verwarring stichten, onder de staatsambtenaren onrust wekken en een hinderpaal worden voor de goede werking van het parlementaire stelsel.

„Daarom is het noodig de instellingen te hernieuwen door de administratieve en kiesrechthervormingen, welke eerst noodzakelijk moegen voorafgaan, en die door een uitgebreider stemming het algemeen belang het plaatselijk belang zullen doen overheerschen.

„Zonder in dit beginsel de tot nu toe gevolgde wijze van stemmen te veroordeelen of de diensten, die zij bewezen heeft te ontkennen, moet men toegeven, dat het einde geweest is, dat zij misbruiken heeft doen toenemen, die, wanneer men ze liet voortwoekeren, noodlottig voor de regeering zouden eindigen.

„De hervorming moet het beginsel der meerderheid, die de macht bezit en tot regeeren in staat stelt eerbiedigen. Elke kieswet, die onder een rekenkundig voorwendsel, de minderheden het middel in handen geeft de macht te overweldigen, zal de republiek naar den afgrond voeren. Maar het is rechtvaardig en noodzakelijk, dat, terwijl aan de meerderheid de voorrang verzekerd blijft, de denkbeelden die door het algemeen kiesrecht in de minderheden tot uitdrukking komen, die dus een werkelijk belang hebben, worden toegelaten tot deelneming aan de beraadslagingen.

„Om het lange duren der zittingen te voorkomen en daardoor in sommige gevallen de onmogelijkheid om besluiten te nemen, is het de regeering wenschelijk voorgekomen, den voortgang van de parlementaire werkzaamheden te verzekeren door een gedeeltelijke vernieuwing. Dit zijn de algemeene overwegingen, die ten grondslag liggen aan de wet, die met het oog op de verkiezing van een Kamer, waarvan telkens een derde gedeelte wordt vernieuwd, de verkiezing met lijsten invoert met vertegenwoordiging der minderheden, naar verhouding van het aantal stemmen door hunne candidaten op zich vereenigd.

„De regeering zal bij de bespreking der bijzonderheden geen onverzoenlijke houding aannemen. Het regeeringsontwerp zal kunnen dienen tot grondslag voor een ernstige studie, maar men moet er wel van doordrongen zijn, dat de aanneming der hervorming geen einde zal stellen aan het mandaat der tegenwoordige Kamerleden.

„Het is in tegendeel bepaald, hen volkomen onafhankelijk te laten deelnemen aan de behandeling der administratieve hervorming. Door die hervorming zal het van nu af aan mogelijk zijn de departementale organisatie te vervangen door een districtsorganisatie door de departementen volgens hunne belangen te groepeeren, vooral uit economisch oogpunt.

„Die districtsorganisatie zal de instelling van lichamen tengevolge hebben die hebben te beslissen over die groote belangen, de voortdurend gevraagde administratieve vereenvoudigingen zullen vergemakkelijken en een nieuwen vlucht zullen geven aan het plaatselijk leven."

De passage betreffende de verdediging van de leekenschool luidt:

„In het belang zelf van den vrede in het land, zal de regeering vragen de overheersching van het leekenelement in de republiek te handhaven en te bevestigen, haar te beschermen tegen elken nieuwen aanval der reactie, zorgdragende geen enkelen aanslag te doen op de geeerbiedigde rechten van het geweten. Zij zal u wettelijke maatregelen voorstellen, die noodzakelijk gebleken zijn om de leekenscholen te beschermen, die zij als hoeksteen der republiek beschouwt, en om, zonder miskenning van de behoorlijk en redelijk gewaarborgde vrijheid het schoolvraagstuk in uwe bijeenkomst op te lossen."

Wij hebben de voornaamste passages uit de regeeringsverklaring objectief zoo uitvoerig mogelijk medegedeeld, omdat zij in de eerstkomende dagen in de Fransche Kamer aanleiding zullen zijn tot gewichtige debatten en, tot belangrijke beslissingen.

SPANJE.

— De regeering heeft een besluit uitgevaardigd, dat alle vereenigingen en congregaties koninklijk goedgekeurd moeten worden, behalve die door het Concordaat reeds zijn goedgekeurd. Congregaties, die bedrijven uitoefenen, moeten patent aanvragen.

De Spaansche bisschoppen hebben aan de regeering een schrijven gezonden, dat door de „Imparcial" is gepubliceerd. De aartsbisschop van Toledo, wiens onderteekening dit stuk namens het Spaansche Episcopaat draagt, wijst er in dezen brief op, dat de religieuze vereenigingen, die door de Kerk erkend zijn, alle hetzelfde recht van bestaan hebben en alle in Spanje in gelijke mate wettig zijn, zooals overigens ook erkend wordt door de grondwet, die het recht van vereeniging waarborgt.

De congregaties, die de kerkelijke goedkeuring verkregen hebben, kunnen zich, zoo zeggen de bisschoppen, zonder eenige verdere formaliteit in Spanje vestigen. Haar vestiging hangt niet af van den wil der regeering en evenmin dus haar ontbinding. Alleen om meer zekerheid te verkrijgen en om eenige voorrechten te verwerven, verzochten de congregaties, bij koninklijk besluit, erkend te worden.

De minister–president Canalejas heeft op dit schrijven geantwoord, dat de regeering zich moest bepalen tot het kennisgeven van de ontvangst van het geschrift. De minister kon niet verder gaan, omdat tot het oogenblik van het slagen of de mislukking der onderhandelingen met het Vatikaan, de regeering geen officieele of officieuze inmenging kan toelaten van hen, die aan den Paus ondergeschikt zijn.

Intusschen heeft Canalejas de verzekering gegeven, dat hij besloten is, de onderhandelingen, welke met het Vatikaan zijn begonnen, tot een goed einde te voeren en zonder overhaasting, maar ook zonder uitstel, alles tot stand te brengen wat men van hem en zijn politiek verwacht. Zijn opdracht is er een van vrede, niet van vervolging of geweld.

Een geruststellende verklaring omtrent de politiek der regeering, die een gunstigen indruk zal maken, ook bij de Spaansche bisschoppen, die nog eenigen tijd op een ant woord wachten.

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.